

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ПРИКАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТЕФАНІКА
Педагогічний факультет
Кафедра теорії та методики дошкільної і спеціальної освіти

Людмила МАЦУК

ДОШКІЛЬНА ЛІНГВОДИДКТИКА

*Методичні рекомендації з практичних занять та самостійної роботи
для здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти
спеціальності А2 Дошкільна освіта*

Івано-Франківськ – 2025

К 373.2(072)

М52

Схвалено Вченою радою педагогічного факультету Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника (протокол № 8 від 03 червня 2025 р.).

Рецензенти:

Ярина ТАНЯВСЬКА - кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри педагогіки і психології дошкільної та спеціальної освіти Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича.

Юлія МАКСИМІВ – директор ЗДО №39 «Мавка» Івано-Франківської міської ради, викладач кафедри теорії та методики дошкільної і спеціальної освіти Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника.

Мацук Л.О. Дошкільна лінгводидактика: методичні рекомендації з практичних занять та самостійної роботи для здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти спеціальності А2 Дошкільна освіта. Івано-Франківськ, 2025. 51 с.

У методичних рекомендаціях з курсу «Дошкільна лінгводидактика» висвітлено теоретичні, методичні та практико-орієнтовані засади мовленнєвого розвитку дітей дошкільного віку, формування їхньої комунікативної компетентності, культури мовлення та мовленнєвої діяльності в умовах закладу дошкільної освіти. Матеріали спрямовані на підготовку майбутніх вихователів до планування, організації та реалізації різних видів мовленнєвої роботи з дітьми з урахуванням вікових, індивідуальних і соціокультурних особливостей дошкільників. Зміст методичних рекомендацій укладено відповідно до освітньої програми та навчального плану підготовки здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти спеціальності А2 «Дошкільна освіта».

ЗМІСТ

ВСТУПНЕ СЛОВО	4
ТЕМАТИКА КУРСУ «ДОШКІЛЬНОЇ ЛІНГВОДИДАКТИКИ»	5
ЗАГАЛЬНА СИСТЕМА ОЦІНЮВАННЯ КУРСУ	6
СИСТЕМА РОБОТИ ЗІ СТУДЕНТАМИ ТА МЕТОДИЧНІ ПОРАДИ З ДОШКІЛЬНОЇ ЛІНГВОДИДАКТИКИ	7
Змістовий модуль 1. Теоретико-методологічні засади курсу «Дошкільна лінгводидактика»	7
Змістовий модуль 2. Мовленнєвий розвиток дітей раннього віку	18
Змістовий модуль 3. Мовленнєвий розвиток дітей дошкільного віку з різних розділів програми	21
Змістовий модуль 4. Художньо-мовленнєва діяльності дітей дошкільного віку	34
Змістовий модуль 5. Підготовка дітей дошкільного віку до навчання грамоти.	43
Змістовий модуль 6. Методична робота в ЗДО з розвитку мовлення дітей раннього та дошкільного віку	45
Список використаної літератури до курсу:	47

ВСТУПНЕ СЛОВО

Методичні рекомендації з курсу «Дошкільна лінгводидактика» призначені для здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти спеціальності А2 «Дошкільна освіта» та слугують практичним орієнтиром у професійній підготовці майбутніх вихователів закладів дошкільної освіти.

Зміст методичних рекомендацій охоплює коло питань, передбачених навчальним планом дисципліни, та включає практичні заняття, завдання для самостійної роботи, приклади мовленнєвих ситуацій і методичні орієнтири щодо їх педагогічно доцільного використання.

Матеріал спрямований на опанування майбутніми вихователями закономірностей мовленнєвого розвитку дітей раннього та дошкільного віку, засобів формування звукової культури, словникової роботи, граматики, зв'язного мовлення, художньо-мовленнєвої діяльності, грамоти та методичного підходу до організації роботи з мовленнєвого спілкування.

Особлива увага приділяється методиці організації різних видів мовленнєвої діяльності дітей — ігрової, художньо-мовленнєвої, комунікативної, пізнавально-мовленнєвої, а також створенню мовленнєвого середовища, що стимулює активне спілкування, мовленнєву творчість і позитивну мовну соціалізацію дошкільників. Запропоновані завдання сприяють розвитку в студентів умінь планувати, аналізувати та оцінювати мовленнєву роботу в закладі дошкільної освіти.

Використання методичних рекомендацій забезпечує цілісне засвоєння навчального матеріалу, поєднання теорії з практикою та формування професійної готовності майбутніх вихователів до реалізації завдань мовленнєвого розвитку дітей відповідно до сучасних вимог дошкільної освіти. Посібник адресовано здобувачам вищої освіти спеціальності А2 «Дошкільна освіта», викладачам закладів вищої освіти та може бути корисним педагогічним працівникам закладів дошкільної освіти.

ТЕМАТИКА КУРСУ «ДОШКІЛЬНОЇ ЛІНГВОДИДАКТИКИ»

Тема	кількість год.		
	лекції	практичні заняття	сам. роб
Тема 1. Теоретичні та наукові основи дошкільної лінгводидактики	2/2	2	6/8
Тема 2. Завдання та зміст розвитку мовлення дітей дошкільного віку	2/-	2/2	6/12
Тема 3. Методи, прийоми та форми навчання дітей дошкільної лінгводидактики	2/2	2	6/10
Тема 4. Принципи, закономірності та засоби навчання дітей рідної мови	2/-	2/2	6/10
Тема 5-6. Мовленнєвий розвиток дітей раннього віку	4/2	4/2	10/12
Тема 7-8. Виховання звукової культури мовлення дітей дошкільного віку	4	4	6/12
Тема 9-10. Теорія та методика розвитку словника дітей дошкільного віку	4	4	8/12
Тема 11. Теорія та методика формування граматично-правильного мовлення	2	2/2	8/12
Тема 12. Теорія і технологія розвитку зв'язного мовлення дошкільників. Формування діалогічного мовлення дітей дошкільного віку	2	2	6/12
Тема 13-14. Теорія і технологія розвитку зв'язного мовлення дошкільників. Формування монологічного мовлення дітей дошкільного віку	4/2	4/2	10/14
Тема 15-18. Методика організації художньо-мовленнєвої діяльності дітей дошкільного віку	8/2	8/4	16/18
Тема 19. Теорія та технологія підготовки дітей до навчання грамоти.	2/2	2	6/10
Тема 20. Організаційно-методична робота з розвитку мовлення в ЗДО	2/2	2	6/10
ЗАГ:	32/16	50/24	98/140

ЗАГАЛЬНА СИСТЕМА ОЦІНЮВАННЯ КУРСУ

З урахуванням Порядку організації та проведення оцінювання успішності здобувачів вищої освіти в університеті <https://nmv.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/118/2023/05/otzinnuvannja-uspishnosti.pdf>.

Вид контролю: 4 сем.- залік (виставляється за поточними оцінками на практичних заняттях у 100б. (90б. пр./10б. с/р); 5 сем.- екзамен (підсумкова оцінка за роботу на практичних заняттях максимально 50 балів (40б. пр./10б. с/р)). Допуск до семестрового іспиту мінімально становить 25 балів, максимально-50б. Тестування – 50 балів (здійснюється на платформі дистанційного навчання <https://d-learn.pnu.edu.ua/>). Разом – 100 б.

Враховуються результати неформальної освіти – сертифіковані онлайн-курси на освітніх платформах Coursera, Prometheus, EdEra та ін. [02-07.33 2022-polozhennia-pro-vyznannia-rezultativ-navchannia-zdobutykh-shliakhom-neformalnoi-osvity-v-prykarpatskomu-natsionalnomu-universyteti-imeni-vasylia-stefanyka.pdf](https://efund.cnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/172/2023/09/polozhennia-pro-vyznannia-rezultativ-navchannia-zdobutykh-shliakhom-neformalnoi-osvity-v-prykarpatskomu-natsionalnomu-universyteti-imeni-vasylia-stefanyka.pdf)

Якщо студент не набрав у сумі за всі види роботи з курсу мінімальну кількість балів (50 балів) він може бути рекомендований на повторний курс з вивчення даної дисципліни <https://efund.cnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/172/2023/09/polozhennia-pro-povtorne-vyvchennia-dystsyplin-kredytiv-ects-v-umovakh-ects.pdf>

СИСТЕМА РОБОТИ ЗІ СТУДЕНТАМИ ТА МЕТОДИЧНІ ПОРАДИ З ДОШКІЛЬНОЇ ЛІНГВОДИДАКТИКИ

Змістовий модуль 1. Теоретико-методологічні засади курсу «Дошкільна лінгводидактика»

Тема 1-2. Теоретичні та наукові основи дошкільної лінгводидактики (2 год)

Орієнтовний план обговорення теми

1. Предмет дошкільної лінгводидактики та основні положення і поняття курсу.
2. Філософські основи методики розвитку рідної мови.
3. Природничі основи методики.
4. Внесок психологів та психолінгвістів у розробку проблем дошкільної лінгводидактики.

Мета: ознайомити студентів з основними поняттями дошкільної лінгводидактики: мова, мовлення, мовленнєва діяльність, лінгводидактика, дошкільна лінгводидактика, з видами мовленнєвої діяльності; розкрити сутність наукових основ дошкільної лінгводидактики; порівняти погляди учених щодо становлення та розвитку методики мови як науки. Окреслити сучасний етап розвитку мови в Україні та зарубіжних країнах.

Основні поняття: мова, мовлення, мовленнєва діяльність, лінгводидактика, дошкільна лінгводидактика, сучасна дошкільна лінгводидактика, філософські, природничі, психологічні та лінгводидактичні основи ДЛ.

Питання для практичного заняття (2 год)

1. Предмет, завдання та основні поняття дошкільної лінгводидактики.
2. Наукові основи дошкільної лінгводидактики.

3. Порівняльна характеристика поглядів учених щодо становлення та розвитку методики мови як науки.

4. Сучасний етап розвитку мови в Україні та зарубіжних країнах.

Завдання для самостійної роботи

1. Опрацювати теоретичні питання лекційного матеріалу.

2. Підготувати презентації до 1-2 теоретичного питання.

3. Підготувати виступ, доповідь, есе, відео чи іншу інформативну форму представлення запропонованих тем (**Додаток 1**) (3-4 пит. плану).

4. Визначити внесок українських та зарубіжних вчених у розвиток сучасної дошкільної лінгводидактики та стисло зафіксувати у таблиці (3-4 пит. плану).:

Українськ і науковці	Особистий внесок в розвиток методики
Зарубіжні вчені	Особистий внесок в розвиток методики

5. Скласти 10 тестів до теми (4 відповіді, одна них правильна),
наприклад:

1. До наукових основ дошкільної лінгводидактики відносимо:

філософські, природничі, психологічні, педагогічні

наочні, словесні, практичні, ігрові

заняття, ігри, індивідуальну роботу, самостійну діяльність

=філософські, природничі, психологічні, лінгводидактичні

Додаток 1

1. Я.Коменський про навчання дітей рідної мови. Праці «Материнська школа», «Велика дидактика» Я.Коменського в сучасному вимірі.

2. Становлення і розвиток дошкільної лінгводидактики (перша половина XX століття).
3. Представники епохи освітнього відродження в Україні про навчання дітей рідної мови.
4. Становлення і розвиток дошкільної лінгводидактики в зарубіжних країнах.
5. К. Ушинський про навчання дітей рідної мови. Використання творів К. Ушинського для дітей у ЗДО. Казка – перший вихователь дитини (К.Ушинський).
6. Розвиток методики навчання дітей рідної мови кінця XIX ст.
7. Розвиток вітчизняної лінгводидактики (друга половина XXст.- початок XXI).
8. Концепція мовної освіти і мовленнєвого розвитку дітей у педагогічній спадщині С.Русової.
9. І. Франко про ознайомлення дітей з живою народною мовою.
10. Внесок Л. Косач-Квітки в скарбницю української та світової літератури.
11. Використання творів Лесі Українки для дітей у роботі ЗДО.
12. Педагогічна спадщина В.Сухомлинського у практиці роботи ЗДО.
13. Сучасні дослідження учених з проблем дошкільної лінгводидактики.
14. Українська лінгводидактика: наукова школа А.Богущ.
15. Програмне забезпечення навчання дітей рідної мови в ЗДО України.
16. Цифрове та інноваційне забезпечення дітей навчання рідної мови.
17. Т. Піроженко про сучасні підходи до мовленнєвого розвитку дошкільників.

Питання для самоконтролю

1. Що вивчає дошкільна лінгводидактика як самостійна галузь педагогічної науки?
2. Який об'єкт і предмет дошкільної лінгводидактики?
3. У чому полягає відмінність між поняттями «мова» і «мовлення»?

4. Що таке мовленнєва діяльність дитини дошкільного віку?
5. Як Ви розумієте поняття «комунікативна компетентність» дошкільника?
6. Які науки становлять наукову основу дошкільної лінгводидактики?
7. Яке значення має лінгвістика для розвитку теорії та методики мовлення дітей?
8. Як психолінгвістика пояснює процес формування мовлення в дошкільному віці?
9. Яку роль відіграє філософія, психологія у побудові методики мовленнєвої роботи?
10. У чому полягають фізіологічні основи дошкільної лінгводидактики?
11. Які основні етапи становлення методики мови як науки виокремлюють дослідники?
12. Який внесок зробили українські вчені у розвиток методики мовлення дошкільників?
13. Які ідеї зарубіжних учених вплинули на формування сучасної дошкільної лінгводидактики?
14. У чому полягають спільні та відмінні риси поглядів учених на розвиток мовлення дитини?
15. Які наукові ідеї минулого зберігають актуальність у сучасній практиці ЗДО?
16. Які тенденції характеризують сучасний етап розвитку дошкільної лінгводидактики в Україні?
17. У чому полягають особливості зарубіжних підходів до розвитку мовлення дошкільників?
18. Які інноваційні методи та технології використовуються у сучасній методиці мови?
19. Які виклики постають перед дошкільною лінгводидактикою в умовах сучасного освітнього простору?

Тема 2. Завдання та зміст розвитку мовлення дітей дошкільного віку (2 год)

Орієнтовний план обговорення теми

1. Зміст і завдання дошкільної лінгводидактики в руслі чинних програм та Державного стандарту дошкільної освіти.

2. Зв'язок методики мови з іншими науками.

Мета: ознайомити студентів зі змістом та завданнями дошкільної лінгводидактики (методику розвитку рідної мови) та зв'язком методики з іншими науками.

Ключові слова: зміст, завдання, дошкільна лінгводидактика, методика розвитку рідної мови, інші науки, міждисциплінарні зв'язки.

Питання для практичного заняття (2 год)

1. Завдання дошкільної лінгводидактики.

2. Зміст дошкільної лінгводидактики в руслі чинних програм та Державного стандарту дошкільної освіти

3. Зв'язок методики мови з іншими науками.

Завдання для самостійної роботи

1. Опрацювати теоретичні питання лекційного матеріалу.

2. Підготувати презентації, виступи до теоретичних питань.

3. Проаналізувати чинні програми за таким алгоритмом:

4. Проаналізувати зміст Державного стандарту дошкільної освіти в Україні з мовленнєвого розвитку дітей раннього і дошкільного віку.

5. Здійснити порівняльний аналіз розділів змісту навчання мови та розвитку мовлення в державних програмах «Українське дошкілля», «Дитина», «Впевнений старт», «Я у Світі», заповнивши таблицю:

Назва програми, розділу, підрозділу	Зміст
Звукова культура	

Словник	
Граматика	
Зв'язне мовлення	
Художня література	
Грамота	

6. Проаналізувати з якими дисциплінами пов'язана «Дошкільна лінгводидактика».

7. Підготувати рефлексивне есе на тему: «Роль вихователя у формуванні мовленнєвої компетентності дошкільника».

8. Скласти 10 тестів до теми за аналогом 1 теми (4 відповіді, одна них правильна).

Питання для самоконтролю

1. Які основні завдання дошкільної лінгводидактики визначають її зміст і спрямованість?

2. Як завдання дошкільної лінгводидактики реалізуються у практиці закладу дошкільної освіти?

3. Що включає зміст дошкільної лінгводидактики відповідно до чинних освітніх програм?

4. Які вимоги до мовленнєвого розвитку дітей визначає Державний стандарт дошкільної освіти?

5. У чому полягають спільні риси й відмінності підходів до розвитку мовлення у чинних програмах?

6. Які компоненти мовленнєвої компетентності формуються в дошкільному віці?

7. Як пов'язані завдання дошкільної лінгводидактики з очікуваними результатами розвитку дитини?

8. У чому проявляється міждисциплінарний характер дошкільної лінгводидактики?

9. Яку роль відіграє вихователь у реалізації змісту мовленнєвого розвитку дітей?

10. Які сучасні виклики постають перед дошкільною лінгводидактикою в умовах оновлення стандартів освіти?

11. Як забезпечується наступність мовленнєвого розвитку дітей раннього та дошкільного віку?

Тема 3. Методи, прийоми та форми навчання дітей дошкільної лінгводидактики (2 год)

Орієнтовний план обговорення теми

- 1.Класифікація методів навчання розвитку мови дошкільників.
2. Прийоми навчання дітей рідної мови.
- 3.Типи та види занять та їх загальна характеристика. Методика проведення занять у різних вікових групах.

Мета: ознайомити студентів з класифікацією методів та прийомами навчання розвитку мови дошкільників; проаналізувати типи та види занять з мовленнєвого спілкування та їх загальну характеристику і методику проведення занять у різних вікових групах.

Ключові слова: методи, прийоми, типи та види мовленнєвих занять, різні вікову групи.

Питання для практичного заняття (2 год)

- 1.Методи навчання дітей раннього і дошкільного віку рідної мови.
2. Прийоми навчання дітей рідної мови.
- 3.Типи та види занять та їх загальна характеристика.
4. Методика проведення занять у різних вікових групах.

Завдання для самостійної роботи

1. Опрацювати теоретичні питання лекційного матеріалу.
2. Підготувати презентації до теоретичних питань.
3. Скласти порівняльну таблицю методів та прийомів навчання.
4. Проаналізувати види та типи занять з дошкільної лінгводидактики.
5. Розкрити суть та зміст комплексних і тематичних занять з ДЛ:

Комплексні заняття:

Звукова культура

Граматика

Словник

Тематичні заняття:

Звукова культура

6. Описати методику проведення мовленнєвих занять у кожній віковій групі.

7. Скласти 10 тестів до теми за попередніми аналогами (4 відповіді, одна них правильна):

Питання для самоконтролю

1. Які основні методи навчання мови та розвитку мовлення використовуються в дошкільній лінгводидактиці?

2. У чому полягає відмінність між методами і прийомами навчання мовлення дошкільників?

3. Які критерії добору методів і прийомів навчання мови для різних вікових груп?

4. Які види мовленнєвих занять виокремлюють у дошкільній лінгводидактиці?

5. Які типи занять з розвитку мовлення застосовуються у закладах дошкільної освіти?

6. У чому полягають особливості комплексних занять з розвитку мовлення?

7. Які завдання реалізуються на комплексних заняттях зі звукової культури мовлення?

8. Як у комплексних заняттях інтегруються робота над словником, граматиною та звуковою культурою мовлення?
9. У чому полягає сутність тематичних занять з розвитку мовлення?
10. Які особливості тематичних занять зі звукової культури мовлення?
11. Яким чином тематичні заняття забезпечують цілісність мовленнєвого розвитку дитини?
12. Які вікові особливості дітей раннього, молодшого, середнього та старшого дошкільного віку необхідно враховувати під час організації мовленнєвих занять?
13. У чому полягає специфіка методики проведення мовленнєвих занять у кожній віковій групі?
14. Які форми організації мовленнєвої діяльності є найбільш ефективними для різних вікових груп?
15. Як забезпечується наступність у мовленнєвому розвитку дітей різних вікових груп?
16. Які умови сприяють ефективному проведенню мовленнєвих занять у закладі дошкільної освіти?
17. Яка роль вихователя у плануванні та реалізації мовленнєвих занять?
18. Як здійснюється оцінювання мовленнєвих досягнень дітей у процесі занять?
19. Які сучасні тенденції впливають на організацію мовленнєвих занять у дошкільній освіті?

Тема 4. Принципи, закономірності та засоби навчання дітей рідної мови (2 год)

Орієнтовний план обговорення теми

1. Загальна характеристика закономірностей навчання дітей рідної мови.
2. Принципи навчання дітей рідної мови.
3. Класифікація засобів навчання.

4. Мова вихователя та вимоги до неї.

Мета: ознайомити студентів із загальною характеристикою закономірностей та принципів навчання дітей рідної мови, а також класифікацією засобів навчання дітей рідної мови.

Ключові слова: закономірності, принципи, засоби, мова вихователя, вимоги до мови вихователя.

Питання для практичного заняття (2 год)

1. Закономірності навчання дітей раннього і дошкільного віку рідної мови.
2. Принципи навчання дітей раннього і дошкільного віку рідної мови.
3. Засоби навчання дітей раннього і дошкільного віку рідної мови.
4. Мова вихователя та вимоги до неї.

Завдання для самостійної роботи

- 1.Опрацювати теоретичні питання лекційного матеріалу.
2. Підготувати презентації до теоретичних питань.
3. Скласти порівняльну таблицю закономірностей та принципів навчання:
- 4.Проаналізувати засоби навчання дітей рідної мови.
- 5.Розкрити вимоги до мови вихователя та критерії мовленнєвого розвитку дітей дошкільного віку.
6. Скласти 10 тестів до теми за попередніми аналогами (4 відповіді, одна них правильна).

Питання для самоконтролю

1. Які закономірності мовленнєвого розвитку дітей дошкільного віку необхідно враховувати у процесі навчання?
2. У чому полягає сутність принципів навчання рідної мови в дошкільній лінгводидактиці?

3. Як співвідносяться закономірності та принципи навчання мови?
4. Які принципи навчання рідної мови є провідними на різних вікових етапах дошкільного дитинства?
5. Які засоби навчання рідної мови використовуються в закладі дошкільної освіти?
6. Яку роль відіграє мовленнєве середовище як засіб розвитку мовлення дітей?
7. Яке значення мають наочні, дидактичні та ігрові засоби у навчанні мови?
8. Які вимоги висуваються до мовлення вихователя як зразка для наслідування дітьми?
9. Які критерії мовленнєвого розвитку дітей дошкільного віку виокремлюють сучасні дослідники?

Змістовий модуль 2. Мовленнєвий розвиток дітей раннього віку

Тема 5-6. Мовленнєвий розвиток дітей раннього віку (4 год)

Орієнтовний план обговорення теми

1. Характеристика мовленнєвого розвитку дітей 1 року життя.
2. Мовленнєвий розвиток дітей 2 року життя.
3. Загальна характеристика мовленнєвого розвитку 3 року життя.

Мета: ознайомити студентів зі становленням мовленнєвого розвитку дітей першого року життя та особливостями засвоєння дітьми перших слів.

Ключові слова: мовлення, період немовляти, народження, перший рік життя, перші слова, активне мовлення, мовлення, 2 рік життя, 3 рік життя, мовленнєві заняття, мовленнєвий розвиток, проблеми мовленнєвого розвитку.

Питання для практичного заняття (4 год)

1. Становлення мовлення дітей від народження до 6 місяців.
2. Характеристика мовленнєвого розвитку дітей 6-12 місяців.
3. Особливості засвоєння дітьми перших слів.
4. Характеристика розвитку мовлення дітей 2р.ж.
5. Розвиток словника та активного мовлення дітей.
6. Мовленнєвий розвиток дітей 3 р.ж. Методика проведення мовленнєвих занять.
7. Форми роботи ЗДО з родинами з розвитку мовлення дітей. Проблеми мовленнєвого розвитку дітей раннього віку на сучасному етапі.

Завдання для самостійної роботи

1. Опрацювати теоретичні питання лекційного матеріалу.
2. Підготувати презентації до теоретичних питань.

3. Скласти порівняльну характеристику мовленнєвого розвитку дітей від народження до 12 місяців. Проаналізувати особливості засвоєння дітьми перших слів.

4. Розкрити вимоги до організації мовленнєвого розвитку дитини першого року життя відповідно до чинних програм.

5. Підібрати дві забавлянки та дві потішки для дітей першого року життя та вивчити їх напам'ять. Розробити 2 гри-заняття для дітей першого року життя, наприклад, «Де сховався Котик» та «Хто там?».

6. Підготуватися до моделювання одного заняття-гри (знати хід заняття напам'ять, підібрати потішки і знати їх напам'ять, виготовити наочність для дітей першого року життя).

7. Розкрити сутність характеристики мовленнєвого розвитку дитини 2 року життя. Проаналізувати особливості розвитку словника дітей 2 року життя. Розкрити етапи становлення активного мовлення дитини 2 р.ж..

6. Ознайомитись із завданнями та змістом роботи з мовленнєвого розвитку з дітьми другого року життя відповідно до чинних програм.

7. Розробити 2 заняття для дітей другого року життя. Підібрати дві забавлянки та дві потішки для дітей другого року життя та вивчити їх напам'ять.

9. Підготуватися до моделювання мовленнєвого заняття для дітей 2 року життя.

10. Розкрити сутність характеристики мовленнєвого розвитку дитини 3 року життя. Проаналізувати особливості мовленнєвого розвитку дітей 3 р.ж. у чинних програмах.

11. Розробити 2 заняття для дітей третього року життя. Пібрати 3-4 дидактичні гри з мовленнєвого розвитку дітей раннього віку.

12. Ознайомитися з формами роботи ЗДО з родинами з розвитку мовлення дітей.

13. Скласти 10 тестів до теми за попередніми аналогами (4 відповіді, одна них правильна).

Питання для самоконтролю

1. Які передмовні стадії характерні для дітей від народження до 1 року?
2. Яку роль відіграють крик, гуління та лепет у становленні мовлення немовляти?
3. Як формується потреба дитини у мовленнєвому спілкуванні в перші місяці життя?
4. Які ознаки свідчать про готовність дитини до появи перших слів? Які слова зазвичай з'являються першими у мовленні дитини та чому? У чому полягає ситуативний характер перших слів?
5. Які особливості словникового запасу дітей другого року життя?
6. Як відбувається перехід від окремих слів до простих словосполучень у мовленні дітей 2-го року життя?
7. Які чинники впливають на розвиток активного мовлення дітей раннього віку?
8. Які методи і прийоми сприяють збагаченню словника та активізації мовлення дітей?
9. Яку роль відіграє ігрова діяльність у мовленнєвому розвитку дітей раннього віку?
10. Які вікові особливості мовленнєвого розвитку дітей 3-го року життя?
11. Які основні завдання мовленнєвого розвитку дітей 3-го року життя?
12. Які види та форми мовленнєвих занять доцільні для дітей 3-го року життя? Які методичні вимоги необхідно враховувати під час проведення мовленнєвих занять з дітьми раннього віку?
13. Які форми співпраці закладу дошкільної освіти з родинами сприяють розвитку мовлення дітей?
14. Які сучасні проблеми мовленнєвого розвитку дітей раннього віку визначаються науковцями та практикаками?
15. Яку роль відіграє мовленнєве середовище сім'ї у становленні мовлення дитини раннього віку?

Змістовий модуль 3. Мовленнєвий розвиток дітей дошкільного віку з різних розділів програми

Тема 7-8. Виховання звукової культури мовлення дітей дошкільного віку (4 год)

Орієнтовний план обговорення теми

1. Закономірності засвоєння звука дитиною.
2. Особливості звуковимови дітей дошкільного віку.
3. Поняття звукової культури мовлення. Передумови виховання звукової культури мовлення.
4. Види та типи занять з виховання звукової культури мови.

Мета: ознайомити студентів із закономірностями засвоєння звука дитиною, а також особливостями звуковимови дітей дошкільного віку; поняттями й передумовами звукової культури мовлення. Аналізувати види та типи занять з виховання звукової культури мови.

Ключові слова: закономірності засвоєння звука, звуковимова, культура мовлення, звукова культура, передумови виховання звукової культури мовлення, види, типи, заняття.

Питання для практичного заняття (4 год)

1. Загальна характеристика закономірностей засвоєння звука дитиною.
2. Особливості звуковимови дітей дошкільного віку.
3. Поняття звукової культури мовлення. Передумови виховання звукової культури мовлення.
4. Завдання звукової культури мовлення в різних вікових групах закладу дошкільної освіти відповідно до чинних програм.

5. Зміст звукової культури мовлення відповідно до вікових можливостей дітей дошкільного віку.

6. Види та типи занять з виховання звукової культури мови. Методика проведення занять у різних вікових групах ЗДО.

Завдання для самостійної роботи

1. Опрацювати теоретичні питання лекційного матеріалу.

2. Підготувати презентації до теоретичних питань.

3. Розкрити закономірності засвоєння звука дитиною та особливості звуковимови дітей дошкільного віку.

4. Охарактеризувати поняття звукової культури мовлення та передумови виховання звукової культури мовлення.

5. Визначити завдання звукової культури мовлення в молодшій, середній та старшій групах закладу дошкільної освіти.

6. Проаналізувати зміст словникової роботи відповідно до вікових можливостей дітей дошкільного віку

7. Проаналізувати види та типи занять з виховання звукової культури мови. Скласти 2 заняття зі звукової культури мовлення (комплексне та тематичне, *інше на вибір студента: комбіноване, нетрадиційне, інтегроване*) **для кожної вікової групи**. Вміти його продемонструвати.

8. Розробити по 1 дидактичній грі для виховання звукової культури мовлення дітей різних вікових груп. Оформити за такою схемою: Молодша група: назва гри, вікова група, мета гри, матеріал, хід гри.

9. Дібрати мовний дидактичний словесний матеріал (3 чистомовки, 3 скоромовки, 1 розповідь із звуконаслідуванням, 1 вірш) на вправлення дітей у вимові одного із звуків української мови на вибір ([р], [ш], [ж], [ч], [ф]).

10. Скласти 10 тестів до теми за попередніми аналогами (4 відповіді, одна них правильна).

Питання для самоконтролю

1. Які основні закономірності засвоєння звуків мовлення дитиною?
2. Які етапи формування звуковимови проходить дитина в дошкільному віці?
3. Які вікові особливості звуковимови характерні для дітей дошкільного віку?
4. Які недоліки звуковимови є віковою нормою для дошкільників?
5. Що розуміють під поняттям «звукова культура мовлення»?
6. Які компоненти входять до структури звукової культури мовлення?
7. Які передумови необхідні для виховання звукової культури мовлення у дітей?
8. Яку роль відіграє фонематичний слух у формуванні звукової культури мовлення?
9. Які види та типи занять з виховання звукової культури мовлення застосовуються у ЗДО?
10. Які методичні особливості проведення занять зі звукової культури мовлення в різних вікових групах?

Тема 9-10. Теорія та методика розвитку словника дітей дошкільного віку (4 год)

Орієнтовний план обговорення теми

1. Особливості засвоєння слова дитиною дошкільного віку.
2. Завдання та зміст словникової роботи в різних вікових групах.
3. Методика розвитку словника дітей дошкільного віку.
4. Заняття з словникової роботи, їх види та типи.

Мета: ознайомити студентів з особливостями засвоєння слова дитиною дошкільного віку та завданнями та змістом словникової роботи в різних вікових групах; окреслити методи та методику словника дітей; проаналізувати організацію занять з розділу «Словник».

Ключові слова: слово, словник, словникова робота, активний словник, пасивний словник, опосередковані методи, безпосередні методи, пряме значення слова, переносне значення слова, види, типи, заняття.

Питання для практичного заняття (4 год)

1. Особливості засвоєння слова дітьми дошкільного віку з урахуванням вікових та психолінгвістичних закономірностей.
2. Типові помилки у вживанні слів дітьми дошкільного віку та їх причини.
3. Завдання словникової роботи в молодшій, середній та старшій групах закладу дошкільної освіти відповідно до чинних програм.
4. Зміст словникової роботи відповідно до вікових можливостей дітей дошкільного віку.
5. Види та типи занять зі словникової роботи, їх місце у системі мовленнєвого розвитку дошкільників.

Завдання для самостійної роботи

1. Опрацювати теоретичні питання лекційного матеріалу.
2. Підготувати презентації до теоретичних питань.
3. Розкрити особливості засвоєння слова дитиною дошкільного віку.
4. Проаналізувати завдання та зміст словникової роботи в різних вікових групах з допомогою чинних програм навчання і виховання дітей («Я у Світі», «Дитина», «Українське дошкілля», «Впевнений старт» та ін.).
5. Проаналізувати методику розвитку словника дітей дошкільного віку в різних вікових групах та методи словникової роботи.
6. Скласти 2 заняття з словникової роботи (комплексне та тематичне, *інше на вибір студента: комбіноване, нетрадиційне, інтегроване*) та вміти їх моделювати.

7. Розробити 3 дидактичні гри для активізації словника дітей для однієї з вікових груп. Оформити за такою схемою: Молодша група: назва гри, вікова група, мета гри, матеріал, хід гри, вміти їх аналізувати та моделювати.

8. Вивчити 5 загадок, 5 прислів'їв та 2 фізкультхвилинки з використання різних слів-назв.

9. Скласти 10 тестів до теми за попередніми аналогами (4 відповіді, одна них правильна).

Питання для самоконтролю

1. Які особливості засвоєння слова характерні для дітей дошкільного віку?

2. Які чинники впливають на формування словникового запасу дошкільників?

3. Які завдання словникової роботи визначаються для різних вікових груп ЗДО?

4. Як змінюється зміст словникової роботи залежно від віку дітей?

5. Які основні напрями розвитку словника дітей дошкільного віку?

6. Які методи і прийоми використовуються для розвитку словника дошкільників?

7. Яку роль відіграє ігрова діяльність у збагаченні словника дітей?

8. Які види занять зі словникової роботи застосовуються у ЗДО?

9. Які типи занять зі словникової роботи є найбільш ефективними?

10. Які методичні вимоги необхідно враховувати під час проведення занять зі словникової роботи?

11. Як здійснюється добір слів для активного й пасивного словника дітей?

12. Які типові помилки у вживанні слів допускають діти дошкільного віку?

13. Як вихователь може сприяти активізації словника дітей у повсякденному спілкуванні?

14. Які критерії використовують для оцінювання рівня словникового розвитку дошкільників?

15. Яка роль мовленнєвого середовища у розвитку словника дитини?

Тема 11. Теорія та методика формування граматично- правильного мовлення (2 год)

Орієнтовний план обговорення теми

- 1.Поняття граматичної будови мови.
- 2.Граматичні значення. Особливості засвоєння граматичної будови мови дітьми дошкільного віку.
- 3.Типові граматичні помилки в мовленні дітей.
- 4.Дитяче словотворення, його види, типи та механізми прояву.
- 5.Види та типи занять з граматики.

Мета: ознайомити студентів з поняттям граматичної будови мови, граматичним значенням та особливостями засвоєння граматичної будови мови дітьми дошкільного віку, а також усуненням типових помилок у мовленні дітей. Проаналізувати дитяче словотворення, його види, типи та механізми прояву. Ознайомитися з видами та типами занять з граматики.

Ключові слова: граматика, граматичні значення, граматичні категорії, граматичні помилки, дитяче словотворення, механізми прояву, види, типи, заняття.

Питання для практичного заняття

1. Аналіз поняття граматичної будови мови та її ролі у мовленнєвому розвитку дошкільника.
2. Характеристика граматичних значень та вікових особливостей засвоєння граматичної будови мови дітьми дошкільного віку.

3. Визначення та аналіз типових граматичних помилок у мовленні дітей різних вікових груп.

4. Розгляд дитячого словотворення: види, типи та механізми прояву в мовленні дошкільників.

5. Завдання та зміст роботи з граматики у різних вікових групах відповідно до чинних програм.

6. Характеристика видів і типів занять з формування граматичної правильності мовлення у ЗДО.

Завдання для самостійної роботи

1. Опрацювати теоретичні питання лекційного матеріалу.

2. Підготувати презентації до теоретичних питань.

3. Провести аналіз граматичних значень та вікових особливостей засвоєння граматичної будови мови дітьми дошкільного віку. Підготувати порівняльну таблицю для молодшої, середньої та старшої груп.

4. Скласти перелік типових граматичних помилок у мовленні дітей різних вікових груп та визначити можливі причини їх виникнення.

5. Описати дитяче словотворення: види, типи та механізми прояву в мовленні дошкільників. Додати приклади зі спостережень або літератури.

6. Проаналізувати завдання та зміст роботи з граматики у різних вікових групах ЗДО відповідно до чинних програм («Українське дошкілля», «Дитина», «Впевнений старт»).

7. Скласти 2 конспекти занять (комплексне та тематичне, *3-тє за вибором: інтегроване, бінарне, комбіноване*) з формування граматичної правильності мовлення для всіх вікових груп та вміти їх демонструвати.

8. Розробити 3 дидактичні гри та 3 вправи на формування граматично правильного мовлення. Оформити за такою схемою: назва гри, вікова група, мета гри, матеріал, хід гри, вміти їх аналізувати та моделювати..

9. Скласти 10 тестів до теми за попередніми аналогами (4 відповіді, одна них правильна).

Питання для самоконтролю

1. Яке значення має граматична будова мови у розвитку мовлення дошкільника?
2. Які основні компоненти граматичної будови мови виділяють у лінгводидактиці?
3. Які граматичні значення засвоюють діти дошкільного віку та як вони змінюються з віком?
4. Які вікові особливості засвоєння граматичної будови мови у дітей молодшої, середньої та старшої груп?
5. Які типові граматичні помилки зустрічаються в мовленні дошкільників і як вони пояснюються?
6. Які види, типи та механізми дитячого словотворення спостерігаються в мовленні дошкільників?
7. Які завдання з граматики визначені для різних вікових груп у чинних програмах ЗДО («Українське дошкілля», «Дитина», «Впевнений старт»)?
8. Які види та типи занять з граматики застосовуються у ЗДО для формування правильного мовлення?
9. Які методи та прийоми найбільш ефективні для розвитку граматичної будови мовлення у дітей дошкільного віку?
10. Як оцінюється ефективність роботи з граматики у різних вікових групах?

Тема 11. Теорія і технологія розвитку зв'язного мовлення дошкільників **Формування діалогічного мовлення дітей дошкільного віку (2 год)**

Орієнтовний план обговорення теми

1. Загальна характеристика зв'язного мовлення.
2. Методи та прийоми навчання дітей зв'язного мовлення.
3. Етапи формування діалогічного мовлення дошкільників.

Мета: ознайомити студентів із загальною характеристикою зв'язного мовлення та методами і прийомами навчання дітей зв'язного мовлення. Вміти аналізувати етапи формування діалогічного мовлення дошкільників.

Ключові слова: зв'язне мовлення, методи, прийоми, діалогічне мовлення, етапи формування діалогічного мовлення.

Питання для практичного заняття (2 год)

1. Аналіз загальної характеристики зв'язного мовлення та його значення у розвитку мовлення дошкільників.
2. Вивчення методів і прийомів навчання дітей зв'язного мовлення, визначення ефективності їх застосування у різних вікових групах.
3. Розгляд етапів формування діалогічного мовлення дошкільників та особливостей їх реалізації в освітньому процесі.
4. Практична робота зі складання вправ і завдань для розвитку зв'язного та діалогічного мовлення дітей різного віку.
5. Обговорення прикладів педагогічних ситуацій та аналіз можливих труднощів у формуванні зв'язного мовлення.

Завдання для самостійної роботи

1. Опрацювати теоретичні питання лекційного матеріалу.
2. Підготувати презентації до теоретичних питань.
3. Проаналізувати та описати етапи формування діалогічного мовлення.
4. Проаналізувати основні методи та прийоми навчання дітей зв'язного мовлення, вказати їх переваги та недоліки для різних вікових груп.
5. Скласти таблицю змісту та завдань щодо формування діалогічного мовлення відповідно до чинних програм.
6. Розробити фрагмент заняття для розвитку діалогічного мовлення для однієї вікової групи, включаючи вправи та методичні прийоми.

7. Провести аналіз прикладів мовленнєвих ситуацій у дітей різних вікових груп та визначити можливі труднощі у формуванні зв'язного мовлення, запропонувати способи їх корекції.

8. Скласти 10 тестів до теми за попередніми аналогами (4 відповіді, одна них правильна).

Питання для самоконтролю

1. Яке значення має зв'язне мовлення у розвитку мовленнєвої компетентності дошкільника?

2. Які основні характеристики зв'язного мовлення дітей дошкільного віку?

3. Які методи та прийоми навчання зв'язного мовлення застосовуються у роботі з дітьми різного віку?

4. Які переваги та обмеження мають різні методи навчання зв'язного мовлення?

5. Які етапи формування діалогічного мовлення спостерігаються у дітей молодшої, середньої та старшої груп?

6. Які вікові особливості розвитку діалогічного мовлення необхідно враховувати під час занять?

7. Які вправи та ігрові завдання сприяють розвитку зв'язного мовлення у дітей дошкільного віку?

8. Як оцінюється ефективність формування зв'язного та діалогічного мовлення в ЗДО?

9. Які типові труднощі виникають у дітей під час розвитку зв'язного мовлення та як їх подолати?

10. Яку роль відіграє вихователь у створенні мовленнєвого середовища для розвитку зв'язного та діалогічного мовлення?

**Тема 13-14. Теорія і технологія розвитку зв'язного мовлення
дошкільників. Формування монологічного мовлення дітей дошкільного
віку (4 год)**

Орієнтовний план обговорення теми

1. Загальна характеристика монологічного мовлення.
2. Види дитячих розповідей, їх класифікація та методика проведення.
3. Види та типи занять з розвитку зв'язного мовлення в різних вікових групах. Методика проведення занять з розвитку зв'язного мовлення у різних вікових групах.

Мета: ознайомити студентів із загальною характеристикою монологічного мовлення та видами дитячих розповідей, переказом творів, їх класифікацією і методикою проведення. Навчити аналізувати та моделювати заняття з використанням розділу «Зв'язне мовлення».

Ключові слова: зв'язне мовлення, дитячі розповіді, творчі розповіді, описові розповіді, розповіді з власного досвіду, сюжетні розповіді, монологічне мовлення, переказ художніх творів, заняття з розвитку зв'язного мовлення.

Питання для практичного заняття

1. Аналіз загальної характеристики монологічного мовлення та його ролі у мовленнєвому розвитку дітей дошкільного віку.
2. Ознайомлення з видами дитячих розповідей, їх класифікацією та методикою проведення.
3. Характеристика видів та типів занять із розвитку зв'язного мовлення у різних вікових групах ЗДО.
4. Розгляд методики проведення занять із розвитку зв'язного та монологічного мовлення в молодшій, середній та старшій групах.

Завдання для самостійної роботи

1. Опрацювати теоретичні питання лекційного матеріалу.
2. Підготувати презентації до теоретичних питань.
3. Проаналізувати та описати етапи формування монологічного мовлення.
4. Проаналізувати завдання та зміст формування монологічного мовлення в різних вікових групах з допомогою чинних програм навчання і виховання дітей («Я у Світі», «Дитина», «Українське дошкілля», «Впевнений старт» та ін.).
5. Скласти зразки розповідей (портфоліо): описових, сюжетних, за дидактичною картиною, за іграшкою, за ігровою ситуацією, творчих, з власного досвіду, *написання листів*.
6. Скласти заняття з використанням розділу «Зв'язне мовлення» та вміти його моделювати.
7. Скласти 10 тестів до теми за попередніми аналогами (4 відповіді, одна них правильна).

Питання для самоконтролю

1. Яке значення монологічного мовлення у розвитку мовлення дошкільника?
2. Які основні характеристики монологічного мовлення дітей дошкільного віку?
3. Які види дитячих розповідей виділяють у лінгводидактиці?
4. Яка класифікація дитячих розповідей використовується у ЗДО?
5. Які методи та прийоми застосовуються для навчання дітей складанню розповідей?
6. Які особливості проведення переказу творів дітьми у різних вікових групах?
7. Які види та типи занять із розвитку монологічного мовлення застосовуються у ЗДО?

8. Які вікові особливості розвитку монологічного мовлення необхідно враховувати під час занять?

9. Які труднощі можуть виникати у дітей під час складання розповідей і як їх коригувати?

Змістовий модуль 4. Художньо-мовленнєва діяльності дітей дошкільного віку

Тема 15-18. Методика організації художньо-мовленнєвої діяльності дітей дошкільного віку (8 год)

Тема 15. Методика організації художньо-мовленнєвої діяльності дітей дошкільного віку (2 год.)

Орієнтовний план обговорення теми

1. Особливості сприймання дітьми художніх творів. Дослідження науковців.

2. Методика художнього читання та розповідання дітям. Дитячий герой, вимоги до нього.

3. Ілюстрації дитячих книг, методика роботи з ілюстраціями.

Мета: ознайомити студентів з особливостями сприймання дітьми художніх творів та методикою художнього читання та розповідання дітям. вимогами до дитячого героя, а також ілюстраціями дитячих книг, методикою роботи з ними.

Ключові слова: художні твори, художнє читання та розповідання, дитячий герой, вимоги до дитячого героя, ілюстрації, види ілюстративного матеріалу.

Питання для практичного заняття (2 год)

1. Зміст і завдання художньо-мовленнєвої діяльності дітей різних вікових груп ЗДО (аналіз чинних програм).

2. Аналіз особливостей сприймання дітьми художніх творів, враховуючи вікові та психологічні закономірності.

3. Ознайомлення з дослідженнями науковців щодо сприйняття художньої літератури дітьми дошкільного віку.

4. Вивчення методики художнього читання та розповідання дітям, акцент на використанні дитячого героя та вимог до нього.

5. Ознайомлення з ілюстраціями дитячих книг, їх функціями та роллю у формуванні художнього сприйняття.

Завдання для самостійної роботи

1. Опрацювати теоретичні питання лекційного матеріалу.
2. Підготувати презентації до теоретичних питань.
3. Проаналізувати дослідження науковців щодо особливостей сприймання дітьми художніх творів.

4. Проаналізувати завдання та зміст художньо-мовленнєвої діяльності в різних вікових групах з допомогою чинних програм навчання і виховання дітей («Я у Світі», «Дитина», «Українське дошкілля», «Впевнений старт» та ін.).

5. Пригадати казки, оповідання чи байки, раніше вивчених на курсі «Дитяча література». У практичному зошиті описати вимоги до дитячого героя на основі прочитаних творів та до ілюстративного матеріалу, проаналізувати види ілюстрацій.

6. Скласти 10 тестів до теми за попередніми аналогами (4 відповіді, одна них правильна).

Питання для самоконтролю

1. Які особливості сприймання художніх творів характерні для дітей дошкільного віку?
2. Які вікові закономірності враховують науковці при аналізі сприйняття художніх творів дітьми?
3. Яка роль художнього читання та розповідання у розвитку мовлення та творчого мислення дітей?
4. Які вимоги висуваються до дитячого героя під час розповідання чи читання твору?

5. Яку функцію виконують ілюстрації дитячих книг у розвитку художнього сприйняття та мовлення?
6. Які методи роботи з ілюстраціями використовуються під час занять у ЗДО?
7. Які труднощі можуть виникати у дітей при сприйнятті художніх творів та як їх коригувати?
8. Які прийоми залучення дітей до обговорення тексту є найбільш ефективними?

Тема 16. Методика роботи з поетичними творами та бесідами після художнього читання

(2 год)

Орієнтовний план обговорення теми

1. Ознайомлення дітей дошкільного віку з поетичними творами.
2. Методика заучування віршів з дітьми різних вікових груп.

Мета: ознайомити студентів з особливостями сприймання дітьми поетичних творів та методикою заучування віршів з дітьми різних вікових груп.

Ключові слова: поетичні твори, вірші для дітей, методика заучування віршів.

Питання до практичного заняття

1. Аналіз особливостей сприймання поетичних творів дітьми дошкільного віку.
2. Характеристика поетичних творів для дітей та вимоги до їх добору відповідно до вікових можливостей дошкільників.
3. Розгляд методики ознайомлення дітей з поезією у різних вікових групах ЗДО.

4. Вивчення методики заучування віршів з дітьми молодшої, середньої та старшої дошкільної груп.

5. Аналіз методів і прийомів роботи з поетичним текстом: художнє читання, бесіда, повторення, ігрові та рухові вправи.

Завдання для самостійної роботи

1. Опрацювати теоретичні питання лекційного матеріалу.
2. Підготувати презентації до теоретичних питань.
3. Проаналізувати дослідження науковців щодо особливостей сприймання дітьми поетичних творів.
4. Розкрити методику заучування віршів з дітьми молодшого, середнього та старшого дошкільного віку, визначивши послідовність роботи вихователя.
5. Розробити фрагмент заняття або алгоритм заучування вірша для однієї вікової групи з використанням ігрових та наочних прийомів.
6. Підібрати поетичний твір та ілюстративний матеріал для дітей певного віку (за вибором студента) та обґрунтувати доцільність його використання.
7. Скласти 10 тестів до теми за попередніми аналогами (4 відповіді, одна них правильна).

Питання для самоконтролю

1. Яке значення мають поетичні твори у мовленнєвому та естетичному розвитку дошкільників?
2. Які особливості сприймання віршів характерні для дітей різних вікових груп?
3. Які вимоги висуваються до добору поетичних творів для дошкільників?
4. У чому полягає методика ознайомлення дітей з поетичними творами?
5. Які етапи заучування вірша з дітьми дошкільного віку?
6. Які методи та прийоми найбільш ефективні під час заучування віршів?

7. Які труднощі виникають у дітей під час заучування поезії та як їх долати?

8. Яка роль вихователя у формуванні інтересу дітей до поетичного слова?

Тема 17. Методика проведення занять з художньої літератури у різних вікових групах (2год.)

Орієнтовний план обговорення теми

1. Структура художньо-мовленнєвих занять у різних вікових групах та методика їх проведення.

2. Методика роботи з новітніми ТЗН. Гігієнічні та педагогічні вимоги до них.

Мета: ознайомити студентів із структурою художньо-мовленнєвих занять у різних вікових групах та методикою їх проведення і методикою роботи з ТЗН для дітей.

Ключові слова: художньо-мовленнєві заняття, ТЗН, гігієнічні та педагогічні вимоги.

Питання для практичного заняття

1. Аналіз структури художньо-мовленнєвих занять у молодшій, середній та старшій вікових групах дошкільного закладу. Характеристика методики проведення художньо-мовленнєвих занять з урахуванням вікових та індивідуальних особливостей дітей.

2. Ознайомлення з новітніми технічними засобами навчання, що використовуються у художньо-мовленнєвій діяльності дошкільників.

3. Аналіз методики використання мультимедійних, аудіо- та відеозасобів під час художньо-мовленнєвих занять.

4. Розгляд гігієнічних вимог до використання новітніх ТЗН у роботі з дітьми дошкільного віку. Характеристика педагогічних вимог до застосування технічних засобів навчання у художньо-мовленнєвій діяльності.

Завдання для самостійної роботи

1. Опрацювати теоретичні питання лекційного матеріалу.
2. Підготувати презентації до теоретичних питань.
3. Проаналізувати дослідження науковців щодо особливостей використання ТЗН для дітей дошкільного віку.
4. Самостійно законспектувати методику роботи з байкою у зошитах для практичних робіт.
5. Описати методику використання одного з новітніх ТЗН (мультимедійна презентація, аудіозапис, відеофрагмент) у художньо-мовленнєвому занятті. Проаналізувати методику роботи з ТЗН та самостійно визначити гігієнічні та педагогічні вимогами до них.
6. Розробити всі заняття з художньої літератури (з новітніми ТЗН) та вміти моделювати одне із них, з використанням:
 - усної народної творчості;
 - казки;
 - оповідання;
 - вірша;
 - байки.
7. Скласти 10 тестів до теми за попередніми аналогами (4 відповіді, одна них правильна).

Питання для самоконтролю

1. Які структурні компоненти художньо-мовленнєвого заняття у різних вікових групах ЗДО?
2. Які вікові особливості дітей необхідно враховувати під час проведення художньо-мовленнєвих занять?

3. Які новітні технічні засоби навчання використовуються у художньо-мовленнєвій діяльності?
4. Які педагогічні вимоги висуваються до застосування ТЗН у ЗДО?
5. Які гігієнічні вимоги необхідно дотримуватися під час використання технічних засобів навчання?
6. У чому полягають переваги та можливі ризики використання новітніх ТЗН у художньо-мовленнєвих заняттях?
7. Як поєднати традиційні методи роботи з художнім словом та сучасні технічні засоби навчання?

Тема 18. Методика організації театралізованої діяльності для дітей різних вікових груп (2год.)

Орієнтовний план обговорення теми

1. Театралізована діяльність для дітей дошкільного віку. Види театрів.
2. Ігри-драматизації та методика їх проведення. Інсценування художніх творів.
3. Літературні ранки та розваги.
4. Куток книги в ЗДО.

Мета: ознайомити студентів із театралізованою діяльністю для дітей дошкільного віку, видами театрів, іграми-драматизаціями та методика їх проведення, інсценізацією художніх творів, а також методикою проведення літературних ранків і куточком книги та його організацією у кожній віковій групі.

Ключові слова: театр, театралізована діяльність, ігри-драматизації, інсценізація, літературні ранки, куток книги.

Питання для практичного заняття

1. Аналіз значення театралізованої діяльності у мовленнєвому, емоційному та творчому розвитку дітей дошкільного віку.

2. Ознайомлення з видами театрів у ЗДО та особливостями їх використання у роботі з дітьми різних вікових груп.

3. Характеристика ігор-драматизацій як провідної форми театралізованої діяльності дошкільників. Розгляд методики проведення ігор-драматизацій та інсценування художніх творів у різних вікових групах.

4. Ознайомлення з організацією та методикою проведення літературних ранків і вечорів у закладі дошкільної освіти.

5. Аналіз ролі та функцій куточка книги у формуванні інтересу дітей до художньої літератури та мовленнєвого розвитку.

Завдання для самостійної роботи

1. Опрацювати теоретичні питання лекційного матеріалу.

2. Підготувати презентації до теоретичних питань.

3. Проаналізувати дослідження науковців щодо особливостей проведення театралізованої діяльності дітей різних вікових груп та проведення літературних ранків у старшому дошкільному віці.

4. Пригадати назви творів, для дітей молодшої, середньої та старшої груп (по 3 для кожної групи), які можна драматизувати чи інсценізувати. Вміти моделювати ігри-драматизації та інсценізації (вікові групи за вибором студентів).

5. Скласти клонспект літературного свята для дітей старшого дошкільного віку або розваги.

6. Розробити у вигляді моделі та описати куток книги для дітей раннього віку, молодшої, середньої і старшої груп (розподіл між студентами зробити самостійно-робота в групах). Охарактеризувати вимоги до оформлення кутків книги у кожній віковій групі.

7. Скласти 10 тестів до теми за попередніми аналогами (4 відповіді, одна них правильна).

Питання для самоконтролю

1. Яке значення має театралізована діяльність у розвитку мовлення та особистості дошкільника?
2. Які види театрів використовуються у роботі з дітьми дошкільного віку?
3. У чому полягає сутність ігор-драматизацій та інсценування художніх творів?
4. Які методичні прийоми застосовуються під час проведення ігор-драматизацій?
5. Яку роль відіграють літературні ранки та вечори у формуванні читацької культури дітей?
6. Які вимоги висуваються до організації куточка книги в ЗДО?
7. Як театралізована діяльність сприяє розвитку зв'язного мовлення та творчої уяви дітей?

Змістовий модуль 5. Підготовка дітей дошкільного віку до навчання грамоти.

Тема 19. Теорія та технологія підготовки дітей до навчання грамоти

Орієнтовний план обговорення теми

1. Теоретичні основи навчання грамоти дітей дошкільного віку.
2. Методика проведення звукового аналізу слів. Підготовка руки дитини до письма.
3. Методика проведення занять з грамоти.

Мета: ознайомити студентів із теоретичними основами навчання грамоти дітей дошкільного віку та методикою проведення звукового аналізу слів, підготовки руки дитини до письма, методика проведення занять з грамоти.

Ключові слова: грамота, звуковий аналіз слів, підготовка руки дитини до письма, заняття з грамоти.

Питання для практичних занять

1. Аналіз теоретичних основ навчання грамоти дітей дошкільного віку в системі мовленнєвого розвитку.
2. Ознайомлення з методикою проведення звукового аналізу слів та формування фонематичного сприймання у дошкільників.
3. Характеристика методів і прийомів підготовки руки дитини до письма в умовах закладу дошкільної освіти.
4. Розгляд структури та методики проведення занять з навчання грамоти у різних вікових групах.
5. Аналіз вимог чинних освітніх програм і Державного стандарту дошкільної освіти щодо навчання грамоти.

Завдання для самостійної роботи

1. Опрацювати теоретичні питання лекційного матеріалу.
2. Підготувати презентації до теоретичних питань.

3. Проаналізувати дослідження науковців щодо особливостей навчання дітей грамоти та методи навчання грамоти, а також завдання та зміст навчання грамоти дітей середньої та старшої груп (чинні програми).

4. Розробити 3 заняття з грамоти та вміти їх моделювати для дітей старшого дошкільного віку (можна працювати в парах або групах).

6. Завповнити зошит з друкованою основою для підготовки дітей до школи.

7. Вміти проводити звуковий аналіз слів. У зошит для практичних робіт виписати одно-дво-трьох-чотирьохскладові слова для проведення звукового аналізу.

8. Виготовити «фішки» для позначення голосних, приголосних твердих та м'яких звуків.

9. Провести тренінг або майстер-клас «Підготовка дітей до навчання в школі».

10. Скласти 10 тестів до теми за попередніми аналогами (4 відповіді, одна них правильна).

Питання для самоконтролю

1. У чому полягають теоретичні основи навчання грамоти дітей дошкільного віку?
2. Які психолого-педагогічні передумови необхідні для успішного навчання грамоти?
3. Яке значення має звуковий аналіз слів у підготовці дітей до читання і письма?
4. Які етапи звукового аналізу слів у роботі з дошкільниками?
5. Які методи та прийоми використовуються для підготовки руки дитини до письма?
6. Якою є структура заняття з навчання грамоти у різних вікових групах?
7. Які вимоги освітніх програм і Державного стандарту регламентують навчання грамоти у ЗДО?

Змістовий модуль 6. Методична робота в ЗДО з розвитку мовлення дітей раннього та дошкільного віку

Тема 20. Організаційно-методична робота з розвитку мовлення в ЗДО

Орієнтовний план обговорення теми

- 1.Планування роботи з методики розвитку рідної мови.
- 2.Роль директора та методиста ЗДО в організації роботи з розвитку мовлення в ЗДО.
- 3.Робота з розвитку мовлення в Департаменті освіти.

Мета: ознайомити студентів із плануванням роботи з методики розвитку рідної мови та роллю завідувача й методиста в організації роботи з розвитку мовлення в ЗДО, а також роботою з розвитку мовлення в департаменті освіти.

Ключові слова: планування, календарний, перспективний план, облік роботи, завідувач (директор), методист, департамент освіти, головний спеціаліст департаменту, провідний спеціаліст (інспектор), методист.

Питання для практичних занять

1. Аналіз системи планування роботи з методики розвитку рідної мови в закладі дошкільної освіти.
2. Характеристика перспективного, календарного та тематичного планування мовленнєвої роботи в ЗДО.
3. Визначення ролі директора закладу дошкільної освіти в організації та забезпеченні роботи з розвитку мовлення дітей.
4. Аналіз функцій та професійних обов'язків методиста ЗДО щодо координації мовленнєвої діяльності педагогів.
5. Ознайомлення з напрямками роботи з розвитку мовлення в структурі Департаменту освіти.
6. Розгляд форм методичного супроводу педагогів з питань розвитку мовлення дітей на рівні ЗДО та органів управління освітою.

Завдання для самостійної роботи

- 1.Опрацювати теоретичні питання лекційного матеріалу.
2. Підготувати презентації до теоретичних питань.
- 3.Проаналізувати плани вихователя у кожній віковій групі.
- 4.Проаналізувати роботу методиста щодо методичної допомоги вихователям з мовленнєвого розвитку дітей різних вікових груп.
5. Робота з перспективним та календарним планування – визначення форм, методів, прийомів, засобів щодо мовленнєвого розвитку дошкільників.
6. Проаналізувати роботу методиста щодо перевірки планів з розділу «Мовленнєве спілкування», тематичної перевірки (на прикладі з практики або обговорення на практичному занятті).
7. Проаналізувати роботу провідного спеціаліста і методиста щодо проведення аудитів в дитячому садку з розділу «Мовленнєве спілкування».
8. Розробити тренінг або майстер-клас «Я методист ЗДО або директор ЗДО».
9. Скласти 10 тестів до теми за попередніми аналогами (4 відповіді, одна них правильна).

Питання для самоконтролю

1. Які документи регламентують планування роботи з розвитку рідної мови в ЗДО?
2. Які види планування мовленнєвої роботи застосовуються у закладі дошкільної освіти?
3. Яку роль відіграє директор ЗДО в організації роботи з розвитку мовлення дітей?
4. Які функції виконує методист ЗДО у системі мовленнєвої роботи?
5. Які напрями роботи з розвитку мовлення реалізуються Департаментом освіти? Як здійснюється методичний супровід педагогів з питань розвитку мовлення?
6. Яке значення має взаємодія ЗДО з органами управління освітою для забезпечення якості мовленнєвої освіти?

Список використаної літератури до курсу:

1. Березовська Людмила Дошкільна лінгводидактика : навчальний посібник. ІваноФранківськ : НАІР, 2024. 220 с.
2. Білан О. І. Програма розвитку дитини дошкільного віку «Українське дошкілля» / за заг. ред. О. В. Низковської. Тернопіль : Мандрівець, 2017. 256с.
3. Богуш А. М. Дитина в мовленнєвому середовищі: навчально-методичний посібник. К.: Слово, 2020. 160 с.
4. Богуш А.М. Дошкільна лінгводидактика: Теорія і методика навчання дітей рідної мови в дошкільних навчальних закладах: підручник / А.М. Богуш, Н.В.Гавриш; заред. А.М. Богуш. Вид. 2-ге, доповнене. Київ : Видавничий Дім «Слово», 2015. 704 с.
5. Богуш А. М., Гавриш Н. В. Методика розвитку мовлення і навчання рідної мови. К.: Літера ЛТД, 2022. 320 с.
6. Богуш А., Маліновська Н. Методика розвитку мовлення і навчання рідної мови дітей раннього і дошкільного віку. Підручник. Київ : Слово, 2022. 344с.
7. Гавриш Н. В. Мовленнєва компетентність дитини дошкільного віку: теорія і практика. Харків: Ранок, 2020. 276 с.
8. Гавриш Н. В. Мовлення дитини: від слова до тексту. Київ: Літера ЛТД, 2022. 224с.
9. Дитина: Освітня програма для дітей від двох до семи років /наук. кер. проекту В.О.Огнев'юк; авт. кол.: Г.В.Беленька, О.Л. Богініч, Н.І. БогданецьБілоskalенко [та ін.]; наук. ред.:Г.В.Беленька, М.А.Машовець; Мін. осв. І науки України, Київ. ун-т ім. Б.Грінченка. Київ. ун-т ім. Б.Грінченка, 2016. 304с.
10. Дитина в дошкільні роки: комплексна освітня програма / автор. колектив; наук. керівник К. Л. Крутій. Запоріжжя: ТОВ “ЛПКС” ЛТД, 2016. 160с.

11. Єфименко Т. І. Художньо-мовленнєва діяльність у ЗДО: технології розвитку. К.: Освіта України, 2020. 188 с.
12. Калініна Л. М. Методика розвитку мовлення дошкільників. Харків: Основа, 2020. 144 с.
13. Методичні рекомендації до Освітньої програми для дітей від двох до семи років «Дитина» / наук. кер. проекту В.О. Огнев'юк ; наук. ред.: Г.В. Беленька та ін. Київ: Київ. ун-т ім. Б. Грінченка, 2020. 352 с.
14. Освітня програма «Впевнений старт» для дітей старшого дошкільного віку / Н.В. Гавриш, Т.В. Панасюк, Т.О. Піроженко, О.С. Рогозянський, О.Ю. Хартман, А.С. Шевчук. За заг. наук. ред. Т.О. Піроженко. К.: Українська академія дитинства, 2017. 80 с.
15. Програма розвитку дитини дошкільного віку «Я у Світі» (нова редакція). У 2 ч. Ч. І. Від народження до трьох років / О. П. Аксьонова, А. М. Аніщук, Л. В. Артемова [та ін.]; наук. кер. О. Л. Кононко. Київ: ТОВ «МЦФЕР-Україна», 2015. 204 с.
16. Програма розвитку дитини дошкільного віку «Я у Світі» (нова редакція). У 2 ч. Ч. ІІ. Від трьох до шести (семи) років / Аксьонова О. П., Аніщук А. М., Артемова Л. В. [та ін.]; наук. кер. О. Л. Кононко. Київ: ТОВ «МЦФЕР-Україна», 2015. 452с.
17. Федорова М.А. Ф 33 Дошкільна лінгводидактика. Житомир, ФОП Левковець, 2022. 313 с.
18. Я у Світі. Програма розвитку дитини від народження до шести років / О. П. Аксьонова та ін. ; наук. кер. О. Л. Кононко. Київ : ТОВ «МЦФЕРУкраїна, 2019. 488 с.

Додаткова

19. Бондаренко С. І. Театралізована діяльність у системі художньо-естетичного виховання дошкільників // *Педагогічні науки*. 2019. № 74. С. 34–39.
20. Бортовська А. В. Особливості становлення діалогічної компетентності та її завдання формування в дошкільному віці. *Тенденції*

розвитку психології та педагогіки: матеріали міжнародної науково-практичної конференції (м. Київ, Україна, 6– 7 листопада 2020 року). Київ: ГО. Київська наукова організація педагогіки та психології», 2020. Ч. 2. 144 с.

21. Корольова О. А. Ігрова діяльність як умова мовленнєвого розвитку// *Дошкільне виховання*. 2020. № 9. С. 11–15.

22. Кравченко Т. О. Драматизація як засіб формування культури мовлення дітей. Миколаїв: Іліон, 2018. 112 с.

23. Кузенко О., Мацук Л., Адамів М. Підготовка майбутніх фахівців професійного типу «людина-людина» до міжособового спілкування засобами українського мовного етикету// *Освітні обрії*. Том 51. № 2. 2020.С. С.52-68.

24. Ладивір Г. І. Мовленнєвий розвиток дітей дошкільного віку: теорія і практика. Хмельницький, 2020. 128 с.

25. Логвиненко Т. О. Розвиток мовлення дошкільників у комунікативно-ігровій діяльності. Полтава, 2020. 140 с.

26. Лях Т. В. Художньо-мовленнєва компетентність дошкільника. Полтава: ПНПУ, 2021. 124 с.

27. Мацук Л. Підготовка майбутніх педагогів до комунікативно-мовленнєвого розвитку дітей дошкільного віку // *Науковий журнал : Освітній простір України*. Випуск 6. 2015. С.63-68.

28. Мацук Л. О., Кузенко О. Й. Художньо-стильові особливості гумористичних творів для дітей старшого дошкільного віку //The 8 th International scientific and practical conference “Dynamics of the development of world science” (April 15-17, 2020) Perfect Publishing, Vancouver, Canada. 2020. 999 p. С.554-565.

29. Мацук Л.О. Формування мовленнєвої культури майбутніх вихователів засобами ІКТ / Актуальні проблеми виховання, розвитку та навчання дітей передшкільного віку крізь призму освіти для сталого розвитку: матеріали Всеукраїнської (з міжнародною участю) науково-практичної конференції (Хмельницький, 24-25 вересня 2019 року) / за заг.

редакцією Л.В. Зданевич, Н.М. Миськової, Л.С. Пісоцької, О.Д. Рейпольської. Хмельницький : ХГПА, 2019. С.104-107.

30. Мацук Л.О. Психолого-педагогічні засади формування культури мовлення майбутніх вихователів / Професійне становлення особистості : проблеми й перспективи : тези доп. X міжнар. наук.-практ.конф. (м.Хмельницький, 7-8 листоп. 2019р.) / ред.кол. : Н.Г.Ничкало, М.Є. Скиба, В.О. Радкевич [та ін.].- Хмельницький : ХНУ, 2019. С.79-80.

31. Полєвікова О.Б., Макарова А.П. Організація розвивального середовища в ранньому дитинстві // *The 1 st International scientific and practical conference —Modern science: problems and innovations* (April 5-7, 2020) SSPG Publish, Stockholm, Sweden. 2020. P.421- 426.

32. Радул О. І. Інноваційні підходи до мовленнєвого розвитку дітей дошкільного віку // Вісник психології і педагогіки. 2022. № 8. С. 54–60.

Інтернет-ресурси

33. Базовий компонент дошкільної освіти https://mon.gov.ua/static-objects/mon/sites/1/rizne/2021/12.01/Pro_novu_redaktsiyu%20Bazovoho%20komponenta%20doshkilnoyi%20osvity.pdf.

34. Дошкільна лінгводидактика: Теорія і методика навчання дітей рідної мови в дошкільних навчальних закладах: підручник / А.М. Богущ, Н.В.Гавриш ; заред. А.М. Богущ. Вид. 2-ге, доповнене. К.: Видавничий Дім «Слово», 2015. 704 с.
https://library.megu.edu.ua:9443/jspui/bitstream/123456789/1679/1/bogush_a_m_doshkil_na_lingvodidaktika_teoriya_i_metodika_nav.pdf

35. Кузенко О., Мацук Л., Адамів М. Підготовка майбутніх фахівців професійного типу «людина-людина» до міжособового спілкування засобами українського мовного етикету// Освітні обрії. Том 51. № 2. 2020.С. С.52-68. <https://journals.pnu.edu.ua/index.php/obrii/article/view/4846/5296>

Мацук Л., Кузенко О., Кузенко П. Створення інноваційного освітнього середовища в контексті модернізації ЗВО України. Молодь і ринок. №4 (190) квітень 2021. С.119-124 <http://mir.dspu.edu.ua/article/view/236413/234921>